

การศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

The Study of Adversity Quotient of Students in Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi

เพ็ญเพ็ญ จิรัชัย* ปกรณ์ สุปินานนท์ และ วนิดา บัวทิพย์

Peangpen Jirachai*, Pakorn Supinanont and Wanida Buathip

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

126 ถนนประชาธิปไตย แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

*peangpen.jir@kmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคและเพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เปรียบวิธีวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 305 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One-way ANOVA (F-test) และการเปรียบเทียบรายคู่เชิงพหุคูณด้วยวิธี LSD ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.48$) รองลงมาคือ ด้านความอดทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.39$) ด้านการควบคุมสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.45$) และด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.42$) 2) ผลการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ศึกษาอยู่ในสาขาที่แตกต่างกัน มีอาชีพผู้ปกครองที่แตกต่างกัน และมีรายได้ครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างของความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคในตัวแปรสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, นักศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the adversity quotient and to compare population characteristics with the adversity quotient of students in Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi. This research used survey method and the data were collected from 305 students in Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of

Technology Thonburi. Data analysis was done by statistical parameters were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t – test, one-way ANOVA (F-test) and multiple comparison (LSD). The research results showed that 1) the total mean score of adversity quotient was at the high level ($\bar{X}$ = 3.79, SD = 0.45), namely ownership ($\bar{X}$ = 3.87, SD = 0.48), endurance ($\bar{X}$ = 3.79, SD = 0.39), control ($\bar{X}$ = 3.77, SD = 0.45), and reach ($\bar{X}$ = 3.71, SD = 0.42), respectively. 2) The result in comparison of the different population characteristics with the adversity quotient, which was significant at the level of 0.05, it was found that, The female had adversity quotient different from male, the different ages, the different departments, the different parental occupations, and the different family incomes had different adversity quotient, however, there were no different adversity quotient in different family status variables.

Keywords: Adversity Quotient, Faculty of Industrial Education and Technology, Student

1. บทนำ

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถในการคิดหรือตอบสนองต่อปัญหา หรือความยากลำบากที่ผ่านเข้ามาในชีวิต หากบุคคลใดสามารถเอาชนะอุปสรรคและปัญหาที่ผ่านเข้ามาได้โดยไม่ท้อแท้ ย่อท้อ มีความเพียรพยายาม จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จได้ทั้งในเรื่องการงานและเรื่องส่วนตัว ดังนั้นการให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่มีความกล้าคิด กล้าทำ มองปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและช่วยเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ขึ้นไป [1]

การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตที่ดี ให้มีประสิทธิภาพนั้น ไม่เพียงแต่พัฒนาด้านความฉลาดทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เท่านั้นแต่ควรมีการพัฒนาด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งเป็นอีกหนึ่งด้านในการช่วยให้คนประสบความสำเร็จ และเป็นอีกหนึ่งแรงเสริมที่สำคัญที่ทำให้เยาวชนและเด็กรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถและดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขซึ่งตรงกับแนวคิดของ Stoltz [2] ได้กล่าวว่าคนที่สามารถจัดการกับความทุกข์และปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน เปรียบความสำเร็จดังคนปีนเขา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนไม่สู้ (The Quitter) กลุ่มนักตั้งแคมป์ (The Camper) และ กลุ่มนักปีนเขา (The Climber) Stoltz [2] ได้แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคออกเป็น 4 มิติ ที่รวมเรียกว่า

CO₂RE ได้ถูกใช้ในการประเมินระดับของความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C = Control) หมายถึง ระดับการรับรู้ถึงความสามารถในการควบคุมตนเองให้ผ่านพ้นเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรืออุปสรรคไปได้ ลักษณะของผู้ที่มีมิติด้านการควบคุมสูง ได้แก่ มีความกระฉับกระเฉงคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายเป็นผู้ที่มีความคิดเชิงรุกพยายามหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้นตรงข้ามกับผู้ที่มีมิติด้านการควบคุมต่ำมักที่จะไม่ต่อสู้ดิ้นรนไม่กระตือรือร้นต่อปัญหาปล่อยปัญหาเข้ามาเป็นสิ่งที่กำหนดชีวิต [2]

มิติที่ 2 สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา (O₂ = Origin and Ownership) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหาหรืออุปสรรคนั้นมากนักน้อยเพียงใดโดยการพิจารณาจากปัจจัยภายนอกเพื่อไม่ให้เกิดความท้อแท้หรือหมดกำลังใจ พิจารณาประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ของตนเองในสิ่งที่เคยทำผิดพลาดในอดีตเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดพลังและหาคำนำใช้ได้เหมาะสมก็จะทำให้เกิดประโยชน์และตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบของตนต้องหาทางแก้ไขปัญหาให้ได้ไม่ผลักระบายไปให้บุคคลอื่น ลักษณะของผู้ที่มีมิติด้านสาเหตุและความรับผิดชอบสูง ได้แก่ ผู้ที่ค้นคว้าถึงสาเหตุของอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุใดกล้าที่จะยอมรับว่าปัญหานั้นเป็นของตนเองรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำส่วนผู้ที่มีมิติด้านสาเหตุและความรับผิดชอบต่ำจะคิดว่าความผิดที่เกิดขึ้นเกิดจากตนเองทำให้หมดกำลังใจท้อแท้และยอมแพ้ในที่สุด [2]

มิติที่ 3 ผลกระทบ (R = Reach) หมายถึง การวัดผลกระทบของปัญหาความยุ่งยากที่มีต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนว่ามีมากน้อยเพียงใดพร้อมกับระวังและมีสติว่าอีกนานเท่าไรปัญหาหรืออุปสรรคกำลังจะเข้ามาในชีวิต

ลักษณะของผู้ที่มีมิติด้านผลกระทบสูงได้แก่ผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบควบคุมผลกระทบและความเสียหายที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเป็นผู้พร้อมเผชิญปัญหา ไม่จมกับความทุกข์มีความคิดว่าปัญหาและอุปสรรคเป็นเหมือนเหตุการณ์ที่ผ่านมาและจะผ่านพ้นไป ส่วนผู้ที่มีมิติด้านผลกระทบต่ำจะมองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ทำลายชีวิตทำให้เกิดความสูญเสียและนำมาสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ [2]

มิติที่ 4 ความอดทน (E = Endurance) หมายถึง การรับรู้ความคงทนของอุปสรรคและการรับมือกับความยืดหยุ่นของปัญหาและพยายามจัดไปให้หมดอย่างถูกวิธี ลักษณะของผู้ที่มีมิติด้านความอดทนสูง ได้แก่ผู้ ที่รับรู้ว่าอุปสรรคจะคงอยู่ในระยะเวลาสั้น ๆ สามารถแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วแก้ไขปัญหด้วยการฝึกฝนทักษะความรู้ความสามารถทำให้เป็นผู้ที่มีกำลังใจมีความพยายามในการหาทางเอาชนะอุปสรรคอย่างต่อเนื่องในขณะที่ผู้ที่มีมิติด้านความอดทนต่ำจะมองว่าอุปสรรคจะอยู่อีกนานเกิดการสิ้นหวังท้อแท้หมดกำลังใจไม่พยายามแก้ไขปัญหามองว่าเป็นเรื่องของเคราะห์กรรมไม่มีอะไรดีอีกแล้ว [2]

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป็นคณะวิชาที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นเลิศทางวิชาการในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม อันประกอบไปด้วยการพัฒนาบุคลากรในระดับปริญญาตรี โท เอก รวมทั้งการวิจัย การฝึกอบรม และการบริการวิชาการ ที่สะท้อนถึงความเป็นผู้นำในศาสตร์ด้านอาชีวศึกษา และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรระหว่างมหาวิทยาลัย สถาบันอาชีวศึกษา องค์กร สมาคม และสถาบันวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บัณฑิตต้องเรียนรู้เข้าใจในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคซึ่งจะทำให้บัณฑิตเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคที่ต้องพบเจอทั้งในการเรียนการทำงานและการดำเนินชีวิต [3]

การพัฒนา AQ นั้นจะช่วยพัฒนาบัณฑิตให้เรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการเรียนการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เติบโต เรียนรู้

สามารถมองปัญหาที่เข้ามาในชีวิตเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาให้ตนเองได้ก้าวหน้า ทั้งในเรื่องการทำงาน เรื่องการเรียน รวมถึงเรื่องส่วนตัว และเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม มีความสุขในการดำรงชีวิต สามารถต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญได้อย่างกล้าหาญ และสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้มาช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 ภาควิชา รวมทั้งสิ้น 1,276 คน [4] โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane [5] โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นแบ่งเป็นสัดส่วนแล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล จำนวน 35 คน ภาควิชาครุศาสตร์โยธา จำนวน 35 คน ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 40 คน ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 30 คน ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 70 คน ภาควิชาเทคโนโลยีการพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 55 คน และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 305 คน

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามด้านการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งมีโครงสร้างองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) แบบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ จำแนกองค์ประกอบตามความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมสถานการณ์ (Control) ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา (Ownership) ด้านผลกระทบ (Reach) และด้านความอดทน (Endurance) โดยได้นำเครื่องมือที่มีการพัฒนาไว้แล้วจากงานวิจัยของจิราภรณ์ วงษ์เกิด [6] ที่ได้พัฒนามาจากแบบประเมิน The Adversity Response Profile (ARP) ตามแนวคิดของ Stoltz [2] มาปรับข้อคำถามใหม่ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

3.1.2 กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา และออกแบบโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย โดยนำแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรคของ จิราภรณ์ วงษ์เกิด [6] มาใช้โดยมีการปรับข้อคำถามให้เหมาะสมและมีการเพิ่มเติมข้อคำถามใหม่

3.1.3 กำหนดขอบเขตแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(2) แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ)

3.1.4 เขียนข้อคำถามตามองค์ประกอบของตัวแปรที่ศึกษาและจัดเป็นส่วนตามที่แบ่งไว้ พร้อมคำชี้แจงในแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

(1) ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

(2) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ [7] เกณฑ์การประเมินแบบสอบถาม โดยมีข้อความเชิงนิมิตและเชิงนิเสธ การให้คะแนนแต่ละข้อความ มีน้ำหนักตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน จำนวน 40 ข้อ

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลการพิจารณาความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ได้ค่า IOC ผ่าน

เกณฑ์ทุกข้อคำถาม มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00

3.1.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาร์ค (Cronbach) [8] ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.92

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปีการศึกษา 2562

3.2.2 นำแบบสอบถามทุกฉบับมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ข้อมูลลักษณะทางประชากรใช้การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) หาค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรคใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ข้อมูลการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฝ่าอุปสรรค ใช้การทดสอบ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One-way ANOVA (F-test) และการเปรียบเทียบรายคู่เชิงพหุคูณด้วยวิธี LSD

3.2.3 สรุปผลและนำเสนอผลด้วยการบรรยายวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.03 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.97

4.1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.41 รองลงมาคือ อายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.01 และอายุ 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.34

4.1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 42.94 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 22.30 ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 20.33 และชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 14.43

4.1.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษาในภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.95 รองลงมาคือ ภาควิชาเทคโนโลยีการพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 18.03 ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้าและสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็น

ร้อยละ 13.11 ภาควิชาครุศาสตร์ศรีสะเกษ และภาควิชาครุศาสตร์โยธา คิดเป็นร้อยละ 11.48 และภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 9.84

4.1.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 71.48 รองลงมาคือ อาศัยอยู่กับมารดา คิดเป็นร้อยละ 12.13 อาศัยอยู่กับบิดา คิดเป็นร้อยละ 8.20 และอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ 7.21

4.1.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพของผู้ปกครอง คือ รับจ้าง/ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.25 รองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 23.28 พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 17.70 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10.82 ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 8.86 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 7.21 เกษตรกรรม/ประมง คิดเป็นร้อยละ 5.57 และเกษียณ/ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 1.31

4.1.7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.84 รองลงมาคือ 10,000 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.87 มากกว่า 100,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.93 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.77 และต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.59

4.2 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค โดยด้านที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา รองลงมา คือ ด้านความอดทน ด้านการควบคุมสถานการณ์ และด้านผลกระทบ ดังนี้

4.2.1 ด้านการควบคุมสถานการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.45$)

4.2.2 ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.48$)

4.2.3 ด้านผลกระทบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.42$)

4.2.4 ด้านความอดทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.45$)

4.3 สรุปผลการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค

4.3.1 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร ด้านเพศ พบว่าเพศที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.2 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร ด้านอายุ พบว่า อายุที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.3 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ลักษณะทางประชากรด้านชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ชั้นปีที่ศึกษาที่ต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.4 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ลักษณะทางประชากร ด้านภาควิชาที่ศึกษา พบว่า ภาควิชาที่ศึกษาที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.5 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรด้านสถานภาพครอบครัว พบว่า สถานภาพครอบครัวที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.6 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรด้านอาชีพผู้ปกครอง พบว่า อาชีพผู้ปกครองที่ต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.3.7 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรด้านรายได้ครอบครัว พบว่า รายได้ครอบครัวที่ต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.48$) รองลงมาคือ ด้านความอดทน ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.45$) ด้านการควบคุมสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.45$) และ ด้านผลกระทบ ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.42$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาของคณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

มีความรับผิดชอบต่อปัญหา (Ownership) หมายถึงมีการวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหาโดยเริ่มพิจารณาจากตนเองก่อน เพื่อที่จะได้เกิดการเรียนรู้และนำไปแก้ไข มีความอดทน (Endurance) ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น หมายถึงอดทนต่อปัญหาอุปสรรค ความยืดหยุ่นของปัญหา และขจัดอุปสรรคนั้นให้หมดไป เมื่อพบปัญหาสามารถควบคุมสถานการณ์ (Control) หมายถึงมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคหรือเหตุการณ์ที่ยากลำบากให้สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยตนเอง และยอมรับผลกระทบ (Reach) หมายถึงการรับรู้ถึงผลกระทบของปัญหา ความยุ่งยากพร้อมระวังและมีสติรับรู้อยู่เสมอคิดว่าปัญหาทุกประเภทมีทางแก้ไข ทั้งนี้จากผลการวิจัยอาจเป็นเพราะลักษณะของหลักสูตรของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป็นสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านครุศาสตร์อุตสาหกรรม สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะมุ่งเน้นในการสร้างความเป็นมืออาชีพ ในการทำงานให้กับนักศึกษาภายใต้แนวคิดคิดเป็น-ทำเป็น (Hands-on) ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ ทักษะการปฏิบัติ (Technical Skills) ทักษะทางการคิด (Thinking Skills) ความสามารถทางความรู้ (Cognitive Abilities) ทักษะทางสังคม (Social Skills) [3] จึงเป็นผลให้นักศึกษาต้องเรียนรู้ในการฝึกฝนตนเองต่อการแก้ไขปัญหาจากการเรียน การปรับตัว ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคเป็นสิ่งที่สร้างเสริมได้ผ่านการทำงาน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องในแต่ละภาควิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ วงษ์กิต [6] ที่ได้ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรีและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1,813 คน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน โดยการเข้าถึงปัญหา (Reach) สูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการอดทนต่อปัญหา (Endurance) อันดับสาม คือ ด้านการรับรู้ด้านต้นเหตุและรับผิดชอบต่อปัญหา (Origin and Ownership) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ด้านการควบคุมสถานการณ์ (Control) ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา และเพศพบว่า นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยี

สารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความฉลาดทางอารมณ์ และความสามารถทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา พลขำนิ [9] ที่ศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยวิเคราะห์หลักการ แนวคิด และวิธีการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย โดยสร้างและทดลองโปรแกรมการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน จำนวน 1,439 คน 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ชั้นปีที่ 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 30 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยร้อยละ 86.56 (1,439 คน) มีค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมากที่สุด คือ ด้านความอดทน ($\bar{X} = 2.32$, $SD = 0.691$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 2.29$, $SD = 0.702$) และด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.819$) ตามลำดับ และได้จัดโปรแกรมการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยโดยสร้างขึ้นจากการศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยและการวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและวิธีการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย โดยวิเคราะห์สาระร่วมกับผลทัศนะจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ได้แก่ 3.1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง 3.2) การเตรียมความพร้อม 3.3) การกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรและทีมงาน 3.4) การดำเนินกิจกรรมโปรแกรม ประกอบด้วย ปฐมนิเทศ 1 ครั้ง การฝึกอบรม รวม 17 ครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที) ปักฉันทิเทศ 1 ครั้ง และการสนับสนุนหลังการฝึก รวม 8 ครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที) 3.5) ผลที่ได้รับจากการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคตามโปรแกรมโดยใช้แบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคร่วมกับแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม 4) ผลการทดลองใช้โปรแกรมเมื่อนำไปใช้กับนิสิตนักศึกษา ภายหลังการทดลองพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมมีการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

ขึ้นและมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคต่างกัน เมื่อจำแนกตามลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ วงษ์เกิด [6] ที่ได้ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1,813 คน พบว่า ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา และเพศ พบว่า นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความฉลาดทางอารมณ์ และความสามารถทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ ชันติธรรมกุล [10] ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ตามทฤษฎีของสตอลท์ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน นักศึกษาชั้นต่าง ๆ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาก่อนเข้าศึกษาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพครอบครัวแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหา และการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพ

ทำธุรกิจส่วนตัวมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ และกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองเกษียณหรือว่างงานมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่างก็มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ เพศ อายุ และชั้นปี พบว่า ในประเด็นเรื่องอายุแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีอายุน้อยแต่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าชั้นปีอื่น ๆ ในประเด็นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาในชั้นปีแรกของกลุ่มตัวอย่างยังอยู่ในช่วงของการปรับตัว ยังไม่เผชิญกับสภาพความกดดันต่าง ๆ มากนัก ตลอดจนกิจกรรมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยลักษณ์ ไชยลังกา [11] ที่ศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคและวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและเพื่อนกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพเกษรา จำนวน 355 คน พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ($P\text{-value} = .014$) ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) มีความเกี่ยวข้องกับความความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ($P\text{-value} = .001, .000$ และ $.010$ ตามลำดับ) และปัจจัยด้านชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ ($P\text{-value} = .004$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oberteuffer [12] ที่ได้ศึกษาสุขภาพจิตเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน พบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของเด็ก และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ดีจะมีส่วนช่วยในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมของ

นักเรียน ในส่วนของสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคไม่แตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวมากกว่าสถานภาพครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิดา วูตีพานิชยกุล [13] ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน ในส่วนของอาชีพผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองเกษียณหรือว่างงานมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอาจเกิดจากความเครียด ความวิตกกังวลต่อปัญหาอุปสรรค สอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมธิพาธิระโรจนพงษ์ [14] ที่กล่าวว่า ภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจทั้งของประเทศและโลก ทำให้ครอบครัวต้องประสบปัญหาและความยากลำบากมากขึ้น ซึ่งการหารายได้มาเพื่อการใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอกับความต้องการในครอบครัวอาจส่งผลทำให้บรรยากาศในครอบครัวเกิดความตึงเครียดได้ขณะเดียวกันยังมีครอบครัวผู้เสี่ยงที่ต้องเผชิญกับปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง เช่น การตกงานเพราะไม่สามารถปรับตัวทันต่อเทคโนโลยีการผลิตหรือตกงานจากการปิดกิจการ ประสพภาวะขาดสภาพคล่องทางธุรกิจ ทำให้ขาดรายได้ที่เพียงพอและต่อเนื่องในการสร้างหลักประกันการดำรงชีวิตในระยะยาว รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อภาวะอารมณ์เลี้ยงดูบุตรทั้งในเรื่องสุขภาพ และการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือนจะมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคสูงที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งอาชีพและการมีรายได้ของครอบครัวอาจทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวมากขึ้นต่อการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคทั้งในเรื่องค่าใช้จ่าย การทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้สามารถผ่านพ้นปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1.1 นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาในอันดับสูงสุด ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการและรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ควรมีการจัดกิจกรรมทางการศึกษา หรือกิจกรรมอื่น ๆ ในการส่งเสริมความสามารถในการเผชิญและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา การสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการรับสื่อได้อย่างมีเหตุผล

6.1.2 นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ด้านผลกระทบอยู่อันดับสุดท้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ด้านลบ การควบคุมผลกระทบและความเสียหายที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจจัดกิจกรรมหรือโครงการวิจัยต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความสามารถ ความพยายามมุ่งสู่ความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

6.1.3 นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูงและเกิดขึ้นได้จากการหล่อหลอม อบรม บ่มเพาะของครู อาจารย์ สถาบันการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเสริมคุณลักษณะดังกล่าวให้กับนักศึกษาได้

6.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามคณะของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นข้อมูลในภาพรวมของมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาต่อไป

6.2.2 ควรศึกษาทัศนคติต่อการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค และวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาในภาพรวมของคณะ หรือของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนานักศึกษาต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] โรงเรียนนายเรือ, 2558, ความหมายของ Q ทั้ง 7 ตัว คือ IQ EQ CQ MQ PQ AQ และ SQ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.rtna.ac.th/pages/7q.html>, [26/11/2561].
- [2] Stoltz, P. G., 1997, "Adversity Quotient", Turning obstacles into opportunities, John Wiley & Son Inc., New York.
- [3] มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, 2562, แผนกลยุทธ์ฉบับที่ 12, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.fiet.kmutt.ac.th/home/index.php/about-faculty/--12>, เข้าดูเมื่อวันที่ 19/12/2562.
- [4] มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2562, สถิตินักศึกษาปัจจุบันที่ลงทะเบียนเรียน/สถานภาพนักศึกษาภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://regis.kmutt.ac.th/service/statsb161.php?clearcache=Y>, [24/10/2562].
- [5] Yamane, T., 1973, "Statistics", An Introduction Analysis, 3rd ed., Time Printer, Singapore.
- [6] จิราภรณ์ วงษ์เกิด, 2558, รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักศึกษา ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, หน้า 40.
- [7] ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2545, เทคนิคการสร้าง IQ EQ AQ 3Q เพื่อความสำเร็จ, สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมองครึ่งอีทีเฟิร์น, กรุงเทพฯ.
- [8] Cronbach, L. J., 1970, Essentials of Psychological Test, 5th ed., Harper Collins Publishers Inc., New York.
- [9] สุธิดา พลขำนิ, 2550, การสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บทความย่อ.
- [10] อารีย์ ชันติธรรมกุล, 2552, ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ตามทฤษฎีของสตอลทซ์, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.east.spu.ac.th/journal/booksearch/upload/1389-009_sripatum.pdf, [29/11/61].
- [11] สิริยลักษณ์ ไชยลังกา, 2557, "ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา", วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา, ฉบับที่ 15, ปีที่ 2, (พฤษภาคม – สิงหาคม 2557), หน้า 30-39.
- [12] Oberteuffer, D., 1954, School Education, Harper and Brothers, New York.
- [13] ธิดา ฐิติพานิชยางกูร, 2550, ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต3, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บทความย่อ.
- [14] พรณธิพา อีระโรจนพงษ์, 2555, "ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวกับเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน", วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, ฉบับที่ 7, ปีที่ 1, (พฤษภาคม – ตุลาคม 2555), หน้า 17-26.